

Oostdorp, woningbouwcomplex 1

Adres	Bloemluststraat 22-36, Bloemluststraat 23-37, Hallekensstraat 30-62, Hallekensstraat 37-39, Hallekensstraat 41, 43, Hallekensstraat 45-49, Oostdorperweg 49-49a-51-53-55-57, Rozensteinstraat 1-13
Postcode	2242 VM, 2242 VK, 2242 VD, 2242 VE, 2242 VB, 2242 NE, 2242 VP, 2242 VR
Kadastraal nummer	Bloemluststraat 22-36: B 09136 Bloemluststraat 23-37: B 08583 Hallekensstraat 30-44: B 10266 Hallekensstraat 46-62: B 08585 Hallekensstraat 37: B 08583 Hallekensstraat 41: B 08583 Hallekensstraat 43-49: B 09136 Oostdorperweg 49-49a-51-53-55-57: B 08585 Rozensteinstraat 1-13: B 08585
Naam	Oostdorp Complex 1
Beschermd gezicht	Nee
Aantal onderdelen behorend tot het beschermde monument	Diverse woningbouwblokken, zie adreslijst
Benoeming onderdelen complex	Zie omvang bescherming en adreslijst
Oorspronkelijke functie	Wonen; winkel; badhuis
Datering/Bouwjaar	1913-1915

Omvang bescherming

De bescherming betreft de onder 'adres' genoemde WONINGBOUWBLOKKEN, hierna te noemen OOSTDORP COMPLEX 1. De behoudenswaardige karakteristieken zijn per woningbouwblok onder het kopje 'architectonische beschrijving' beschreven.

Het interieur maakt wat betreft de oorspronkelijke structuur, indien aanwezig en de constructieve onderdelen onderdeel uit van de bescherming.

Inleiding

Het in de wijk Oostdorp gelegen woningbouwcomplex Oostdorp Complex 1 bestaat uit een groot aantal verschillende woningbouwblokken, die in 1913 door architect A. Broese van Groenou in opdracht van de Wassenaarsche Bouwvereniging ontworpen zijn en in 1915 gereed kwamen.

Architectuurgeschiedenis Oostdorp

In 1912 werd op initiatief van burgemeester jhr. B.Ph.S.A. Storm van 's Gravesande de

Wassenaarsche Bouwvereniging opgericht. Deze vereniging was de eerste woningbouwvereniging van Wassenaar; in 1919 volgde de Woningbouwvereniging St. Willibrordus, opgericht door de r.-k. Volksbond. Onder de bestuursleden van de Wassenaarsche Bouwvereniging van het eerste uur bevonden zich de architecten A. Broese van Groenou (secretaris) en J.Th. Wouters (vicevoorzitter). De noodzaak voor de bouw van goedkope, maar goede woningen werd acuut door de ontwikkeling van de villaparken op de voormalige buitenplaatsen. Voor de bouwvakkers en bedienend personeel was huisvesting nodig, maar ook voor de tuinknechts en schippers/werklieden van de bollenvelden, de haven en de gasfabriek. De Vereeniging kon al snel bij elkaar circa 7 hectare grond aankopen van kwekers ten noordwesten van de Oostdorperweg, waaronder de gronden genaamd De Hallekens.

In 1913 ontwierp Broese van Groenou (1880-1961) een plan voor 49 arbeiderswoningen met twee winkels inclusief een poortgebouw aan de Oostdorperweg/Rozensteinstraat/Hallekensstraat/Bloemluststraat (complex 1). In zijn ontwerp liet Broese van Groenou zich inspireren door de Engelse cottagestijl. In het centraal gelegen poortgebouw bevindt zich een keramisch tableau van de fabrikant W.C. Brouwer uit Leiderdorp met de tekst 'Wassenaarsche Bouwvereniging' en 'anno 1914' en een afbeelding van een landarbeider. In dit poortgebouw was een verenigingslokaal gesitueerd waarin vergaderd kon worden. Later werd dit lokaal ook gebruikt als naaiatelier en kinderbibliotheek. In het poortgebouw werd in 1915 een woning omgebouwd tot volkshuis, omdat de eerste huizen geen douche of badkamer hadden. Dit badhuis had vier 'stortbaden' (douches) en twee 'kuipbaden'. Het badhuis was ook bedoeld voor de in het dorp gedetacheerde militairen. Dit badhuis werd in 1935 vervangen door een nieuw badhuis aan het Havenplein.

Aan de Oostdorperweg werd wonen gecombineerd met detailhandel en werd het bouwblok uitgerust met twee winkels op de hoeken, namelijk op huisnummers 49 en 57.

Het eerste project, complex 1, werd in 1915 opgeleverd. Het project trok algemene belangstelling en werd gepubliceerd in 'Arbeiderswoningen in Nederland' van Berlage, Wils en Keppler uit 1921. Broese van Groenou ontwierp ook het tweede complex aan de Rozensteinstraat in 1918. Voor de bouw van het derde complex in 1924 aan de Bloemluststraat, Schulppelein en Schulpstraat werd Broese van Groenou niet gevraagd, omdat er bezuinigd moest worden op de bouwkosten. De gemeentelijke architecten Beijersbergen en Bontenbal ontwierpen de woningen, waarna aannemer L. Vingerling ze bouwde.

Het vierde complex uit 1929, aan de Bloemluststraat, Schulppelein, Paul Krugerstraat, Herman Costerstraat en Schulpstraat/Hallekensstraat werd ontworpen door het architectenbureau Granpré Molière, Verhagen & Kok. Behalve de woningbouwblokken met winkels en garages werd in deze periode ook een nieuwe, vrijstaande opzichterswoning met kantoortje gebouwd op Hallekensstraat 28, eveneens naar ontwerp van Granpré Molière. Dit bureau had ruime ervaring in de bouw van arbeiderswoningen in een tuindorpedachte, zoals voor Vreewijk te Rotterdam in 1915. Het dorps- en groene karakter dat de Vereeniging voor ogen had, sloot goed aan bij de ideeën van architect en later Delftse hoogleraar M.J. Granpré Molière (1883-1972).

Het vijfde project was het tweede van Granpré Molière en werd in 1931 gerealiseerd. In 1932 kreeg de wijk zijn enige sociaal-culturele gebouw: de school op de hoek St.

Willibrordusstraat/Zonneveldweg-Broekweg van architect J.Th. Wouters werd gebouwd.

In 1936 ontwierp het bureau van Granpré Molière 17 woningen voor ouderen aan de Bothastraat en de Chr. de Wetstraat.

Fase zeven en acht uit 1938 betroffen 57 woningen, waaronder 14 voor grote gezinnen, eveneens van het bureau van Granpré Molière. Dit project voltooide de werkzaamheden van de Wassenaarsche Bouwvereniging in Oostdorp.

Inmiddels was het noordelijke deel van de wijk bebouwd door de r.-k. Woningbouwvereniging St. Willibrordus die in 1920 woningen liet ontwerpen door H. Groenewegen, aan de Rozensteinstraat, St.-Willibrordusstraat, Kasstraat en Broekweg (complex 9). In dit deel van de wijk, eveneens aan de Kasstraat, verrees ook in 1917 de N.V. Eerste Wassenaarsche Wasscherij. Dit bedrijf werd in 1941 een kunstbrons en metaalgieterij, die in 1960 haar deuren sloot. Kort daarna werd de fabriek gesloopt. Op de plaats van de fabriek werd in 1964 door negen jonge bouwvakkers onder leiding van aannemer C.N.J. Looijestein negen woningen gebouwd, bekend als de 'eerste Wassenaarse vrijetijdsbouw', en geadresseerd Dr. Mansveltkade 48a-48e en Kasstraat 1, 1a-1c (complex 14). In 1941 werd naar ontwerp van P.W.M. van der Klaauw aan de St.-Willibrordusstraat en de Pieter Maritzstraat in opdracht van St.-Willibrordus complex 10 gebouwd.

Aan de Kasstraat en de Broekweg werd in 1947 een project gerealiseerd onder leiding van architect W.C. Wouters (complex 11). In 1954 werden de woningen van de Woningbouwvereniging St. Willibrordus langs de Zonneveldweg en het noordelijke deel van de Dr. Mansveltkade naar tekeningen van architect C.M. van Moorsel gebouwd (complex 12). In 1960 volgden de laatste woningbouwblokken van St.-Willibrordus aan de Broekweg 6-2 en St.-Willibrordusstraat 7-13 (complex 13) van architect prof. ir. J.H. Froger.

Over de architect: Dolf Broese van Groenou

Ir. Adolf (Dolf) Broese van Groenou (1880-1961), die van 1912 tot 1915 secretaris van de Wassenaarsche Bouwvereniging was, behoorde tot een familie die in Nederlands-Indië rijk geworden was in de suikerverwerking en ook diens echtgenote stamde uit een rijke familie van suikerplanters. In 1904 studeerde hij af in Delft als bouwkundig ingenieur. In 1906 ontwierp Dolf voor zichzelf en zijn echtgenote de villa 'De Hoeve' aan de Groen van Prinstererlaan 1, waar hij de rest van zijn leven zou blijven wonen. Deze woning is in 1992 afgebroken. Hij bouwde voornamelijk landhuizen en villa's, waarbij vaak (aangetrouwde) familieleden als opdrachtgever optraden, zoals het als rijksmonument beschermde landhuis Duinauwe voor zijn schoonmoeder R.J. Holle-Motman in 1908. Zijn woonhuisontwerpen tot ongeveer 1920 vertonen een speelse combinatie van Berlagiaanse invloeden met elementen van de Tudor-landhuisstijl, zoals ook bij complex 1 van toepassing is. Ook bouwde hij in Nederlands-Indië, zoals planterswoningen in Djokjakarta. Broese van Groenou maakte zijn laatste uitgevoerde ontwerpen toen hij 43 jaar oud was. In zijn relatief kleine oeuvre nemen de arbeiderswoningen in Oostdorp en Kerkehout uit de periode 1913-1919 een opvallende plaats in. Behalve in Wassenaar ontwierp hij ook voor tuindorp 't Lansink in Hengelo (O) in opdracht van De Hengelosche Bouwvereniging, Gebr. Stork N.V., Dijkers en Co. en Nederlandsche katoenspinnerij De Monchy. 't Lansink uit 1911 behoort samen met Heyplaat te Rotterdam tot de oudste tuindorpen van Nederland. De eerste fase van Oostdorp uit 1913 past ook in dit rijtje.

Zijn voorliefde voor aansprekende details maakte Broese van Groenou een dure architect voor een woningbouwvereniging. Bovendien ontving hij een stevig honorarium voor zijn tekeningen. Maar liefst twintig plannen die hij in 1917 maakte voor Kerkehout bleven vanwege de hoge bouwkosten onuitgevoerd.

Broese van Groenou bekleedde behalve als bestuurslid van de Wassenaarsche Bouwvereniging verschillende andere nevenfuncties, zoals lid en voorzitter van de Haagsche Kunstkring en hij was lid van verscheidene architectuurjury's en bouwcommissies, zoals van de Commissie van Advies bij de bouw van het Volkenbondpaleis te Genève en het Europees Parlement in Straatsburg.

Stedenbouwkundige aspecten

De wijk Oostdorp wordt begrensd door de Oostdorperweg, Zonneveldweg, Dr. Mansveltkade en de Van Zuylen van Nijveltstraat. Dit in oorsprong agrarische gebied heeft zich vanaf 1912 ontwikkeld tot een homogene woonwijk met overwegend sociale woningbouw en één school. Oostdorp bestond voor de komst van de woningbouw uit een gebied, dat gebruikt werd voor kleinschalige akkerbouw, voornamelijk warmoeserij (groenteteelt). Daarnaast waren er volkstuinen en was er kruiden- en rozenteelt. De straatnamen in het als eerste bebouwde deel van Oostdorp (complex 1) verwijzen naar de geschiedenis van Oostdorp, namelijk naar de gronden de Hallekens en naar twee boerderijen, namelijk Bloemlust, van welke de eigenaar, de bloembollenkweker Johannes Ruygrok grond ter beschikking stelde (de boerderij is nog steeds aanwezig op Oostdorperweg 27-29) en boerderij Rozenstein (gelegen op Hoge Klei 1).

Het stedenbouwkundige plan voor Oostdorp is gebaseerd op de bij aanvang van de ontwikkeling bestaande verkavelingsrichting van sloten, wegen en windsingels en is in fasen tot standgekomen.

Oostdorp is een wijk met een groot homogeen karakter. Dit komt niet alleen door de structureel planmatige opzet door de bouw van woningbouwcomplexen, overwegend uitgevoerd door twee woningbouwstichtingen, maar ook door de structurele keuze voor laagbouw met overwegend zadeldaken met de nok evenwijdig aan de straat – dit is ook het geval bij woningbouwblokken die niet door de woningbouwverenigingen zijn gebouwd. De vrijwel consequente keuze voor materialen, zoals rode pannen als dakbedekking, draagt bij aan de homogene uitstraling van het Oostdorp. Het buurtkarakter wordt benadrukt door de groene plantsoenen, voortuintjes en binnenterreinen met relatief grote achtertuinen, volkstuinen en een speelplaats. De (straat)profielen met voortuin – stoep – straat (– plantsoen – straat) – stoep zijn eveneens bepalend voor het karakter van de openbare ruimte.

Complex 1 is geconcentreerd rond de kruising Bloemluststraat-Hallekensstraat. De stedenbouwkundige opzet van dit onderdeel van het complex (Bloemluststraat 22-36, Bloemluststraat 23-37, Hallekensstraat 41, 43 samen met Hallekensstraat 35-37, 45-49 en 30-44 en 46-62) is over de middenas gespiegeld. Hierbij vormen de verschillende, centraal gelegen blokken van dit complexonderdeel, namelijk de blokken Bloemluststraat 28-36, de vrijstaande woning 26 en het blok Bloemluststraat 22-24/Hallekensstraat 43 aan de evenzijde en Bloemluststraat 29-37, de vrijstaande woning 27 en het blok Bloemluststraat 23-

25/Hallekensstraat 41 aan de oneven zijde samen een 'hofje', met centraal daarin de poort over de Bloemluststraat en een plantsoen en erf vóór de blokken B. De blokken zijn met elkaar verbonden via gemetselde erfafscheidingen met poortjes naar de achtererven. Op de achtererven staan bergingen met gepotdekselde houten delen en met pannen gedekte daken.

Tegenover blok A en B liggen de blokken E en F aan de Hallekensstraat 30-44 en 46-62, die een afsluiting van het hofje aan de oostzijde vormen.

Door de centraal gelegen poort is sprake van een aswerking van de Bloemluststraat binnen de wijk en een zichtas vanaf de Oostdorperweg in westwaartse richting. Deze as is bij de bouw van complex 3 doorgetrokken, waardoor de zichtlijn tot ver in de Bloemluststraat doorloopt. Doordat het laatste deel van deze straat, ter hoogte van de huisnummers 74-98, schuin staat ten opzichte van het eerste deel, wordt de zichtas daar beëindigd. Deze knik is geïntroduceerd bij de bouw van complex 4 van Granpré Molière uit 1929 en volgt de knik van de Rozensteinstraat, die in 1918 werd aangelegd.

De vrijstaande bouwblokken op de hoek Hallekensstraat-Schulpstraat (Hallekensstraat 35-37, blok D) en Hallekensstraat-Rozensteinstraat (Hallekensstraat 45-49, blok C) vormen de afsluiting van het centrale en symmetrische deel van het complex en zijn afwijkend in architectuur, waardoor ze een bijzonder accent op de hoeken vormen.

Tevens ligt er een woningbouwblok aan de Rozensteinstraat (blok G). Op de hoek Oostdorperweg en Rozensteinstraat ligt een laatste woningbouwblok met op de hoeken een winkel (blok H).

Architectonische beschrijving Bloemluststraat 26-36 en Bloemluststraat 27-37

Inleiding

De blokken Bloemluststraat 26-36 en Bloemluststraat 27-37 zijn ontworpen als de blokken A van het complex en bestaan in totaal uit 12 woningen.

De indeling van deze blokken is conform bouwtekening, met een symmetrische hoofdvorm en symmetrisch ingedeelde voorgevel. De woningen zijn ontworpen met trapkelders.

In Bloemluststraat 26 en 27 zijn in 1929 extra vensters geplaatst. In 1981/82 vond een renovatie van het gehele bouwblok plaats, waarbij over de gehele breedte een uitbreiding onder lessenaarsdak gerealiseerd werd. De rode oud-Hollandse pannen zijn hierbij vervangen door rode betonpannen.

Kozijnen, ramen en deuren zijn vernieuwd, waarbij de roedenverdeling grotendeels verwijderd is, zowel in de ramen als in de bovenlichten met uitzondering van de ramen van de poort en de woning daarnaast, Bloemluststraat 36. De gemetselde schoorstenen uit de tekening zijn niet aanwezig. De woning Bloemluststraat 36 is aan de achterzijde over vrijwel het gehele erf uitgebouwd.

Beschrijving

Blok A is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag met zadeldak. In het midden bevindt zich de hoger opgetrokken poort met schilddak. Aan de voorzijde risaleren links en rechts van deze poort topgevels met steekkappen.

De voorgevel is symmetrisch ingedeeld, waarbij de twee vleugels naast het poortgebouw vier woningen bevatten, die in een vast systeem van twee vensters-twee entrees-twee vensters zijn ingedeeld. Ieder van deze woningen heeft een dakkapel. De topgevel-woningen aan weerszijden van het poortgebouw (nr. 36 en 37) zijn eveneens gespiegeld ingedeeld. Alle gevelopeningen zijn rechtgesloten en staan onder een rollaag of onder een rollaag gecombineerd met een ontlastingsboog.

Het bouwblok A is opgetrokken in schoon metselwerk in kruisverband. Het trasraam is afgesloten door een rollaag. De kozijnen, ramen, lekdorpels en deuren in de voorgevel zijn van hout. De dakgoten zijn uitgevoerd als bakgoten, zijn uitkragend en rusten op houten klossen. Ze zijn afgewerkt met houten boeiboorden, zinken kraalrand en aan de onderzijde voorzien van velingdelen. De topgevels zijn uitgevoerd met siermetselwerk en vlechtingen. De entrees hebben tussen deur en bovenlicht houten luifels met ijzeren dragers, waarvan de ogen in zandstenen blokken gevat zijn.

De huisnummers zijn uniform in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht. De hemelwaterafvoer tussen poortgebouw en topgevels wordt doorgevoerd door een rondboogvormige opening in het metselwerk en het water wordt opgevangen in vergaarbakken. De poort zelf is korfboogvormig en deze boog is opgebouwd uit drie rollagen. Daarboven bevindt zich een keramisch tableau met de tekst 'Wassenaarsche Bouwvereniging' en 'anno 1914' en een afbeelding van een landarbeider. Daarboven bevinden zich twee vensters met drie negenruits draairamen. De schildkap wordt bekroond door een houten klokkenstoel met een met leipannen gedekt dakje.

In de poort bevindt zich een houten deur, die toegang geeft tot de trap naar de ruimte boven de poort, die als vergaderruimte gebouwd was. De trap is herkenbaar aanwezig in de poort. De vrijstaande L-vormige woningen Bloemluststraat 26 en 27 sluiten de kopse zijden af en zijn via een muurtje met poort daarin verbonden met blok A en via een lager muurtje met blok B. Nr. 26 en 27 bestaan uit één bouwlaag met twee haaks op elkaar geplaatste zadeldaken. Hun detaillering is soortgelijk als de andere blokken.

Architectonische beschrijving Bloemluststraat 23-25, Hallekensstraat 41 en Bloemluststraat 22-24, Hallekensstraat 43

Inleiding

De blokken Bloemluststraat 23-25, Hallekensstraat 41 en Bloemluststraat 22-24, Hallekensstraat 43 zijn ontworpen als de blokken B van het complex en bestaan in totaal uit zes woningen. De indeling van deze blokken is conform bouwtekening, met een symmetrische hoofdvorm en vrijwel symmetrisch ingedeelde voorgevel: vanwege het oneven aantal woningen is het middendeel niet geheel symmetrisch. Ook de indeling van de zijgevels is conform bouwtekening. In de achtergevel zijn rondboogvormige openingen dichtgezet en zijn ook enkele vensters dichtgemetseld.

In 1959 is Hallekensstraat 41 aan de achterzijde uitgebreid met een bescheiden volume van één bouwlaag met plat dak. In 1960 zijn de houten kruisroeden uit de ramen en deuren in de voor- en achtergevel verwijderd. In 1981/82 volgde een renovatie van het gehele bouwblok, waarbij aan de achterzijde over de gehele breedte een uitbreiding onder lessenaarsdak plaatsvond. De rode oudHollandse pannen zijn hierbij vervangen door rode betonpannen.

Kozijnen, ramen en deuren zijn vernieuwd, waarbij de roedenverdeling grotendeels verwijderd is, zowel in de ramen als in de bovenlichten. De gemetselde schoorstenen zijn niet aanwezig. De dakkapellen zijn breder dan op de bouwtekening.

Beschrijving

De blokken B zijn opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond en bestaan uit één bouwlaag met schilddak. Aan de voorzijde zijn links en rechts topgevels met steekkappen boven de dakvoet uitgemetseld. Tussen de topgevels bevindt zich een dakkapel onder lessenaarsdak. In de dakvlakken aan de kopse zijden bevinden zich ook dakkapellen.

De voorgevel is vrijwel symmetrisch ingedeeld, waarbij er slechts één entree is, daar de entrees van de andere twee woningen zich in de zijgevels bevinden. Bij de middelste woning loopt de symmetrie even mank vanwege het oneven aantal van in totaal drie woningen. Alle gevelopeningen zijn rechtgesloten en staan onder een rollaag of onder een rollaag gecombineerd met een ontlastingsboog.

Het bouwblok B is opgetrokken in schoon metselwerk in kruisverband. Het trasraam is afgesloten door een rollaag. De kozijnen, ramen, lekdorpels en deuren in de voorgevel zijn van hout. Het dak is gedekt met rode betonpannen, waarbij eindpannen zijn toegepast. De dakgoten zijn uitgevoerd als bakgoten, zijn uitkragend en rusten op houten klossen. Ze zijn afgewerkt met houten boeiboorden, zinken kraalrand en aan de onderzijde voorzien van vellingdelen. De topgevels zijn uitgevoerd met siermetselwerk en vlechtingen. De entrees hebben tussen deur en bovenlicht houten luifels met ijzeren dragers, waarvan de ogen in zandstenen blokken gevat zijn.

De huisnummers zijn in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht.

De zijgevels zijn asymmetrisch ingedeeld met een entree en twee vensters op ongelijke hoogte ter plaatse van de trap, waardoor de situering van de trap in het exterieur tot uitdrukking komt. Aan de kopse zijde van nummer 41 zijn nog twee extra vensters aangebracht. De ronde (voormalige) entrees in de achtergevel zijn uitgevoerd met dubbele rollaag.

Architectonische beschrijving Hallekensstraat 45-49

Inleiding

Het blok Hallekensstraat 45-49 is ontworpen als blok C van het complex en bestaat uit drie woningen. Aan de achterzijde (op de hoek met de Rozensteinstraat) is een uitbouw onder lessenaarsdak toegevoegd. De roedenverdeling is verwijderd in de dakkapellen, in de bovenlichten van de entrees en in de achtergevel. De deuren in de zijgevels uit de bouwtekeningen zijn dichtgezet; er is inboetwerk in de zijgevels. De gemetselde schoorstenen uit de tekeningen zijn niet aanwezig. De deuren in de voorgevel zijn vernieuwd.

Beschrijving Hallekensstraat 45-49

Het blok C is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag met kap. Het hoofddak bestaat uit een wolfsdak, waarbij het middendeel hoger opgetrokken is en uitgevoerd is als schilddak. Aan de voorzijde bevinden zich links en rechts risalerende topgevels met steekkappen. Tussen de risalieten bevindt zich een dakkapel onder lessenaarsdak. Aan de achterzijde zijn er twee topgevels met steekkappen met daartussen een hoger opgetrokken gevel

met lessenaarsdak. Het dak is gedekt met rode betonpannen, waarbij er overstekken met windveren zijn toegepast.

De voorgevel is vrijwel symmetrisch ingedeeld, waarbij het middendeel vanwege het oneven aantal woningen met een venster en een entree asymmetrisch is. Alle gevelopeningen zijn rechtgesloten en staan onder een rollaag.

Het bouwblok C is opgetrokken in schoon metselwerk in kruisverband en is opnieuw gevoegd. Het trasraam is afgesloten door een rollaag. De kozijnen en ramen in de voor- en zijgevels zijn van hout en zijn meerdelig en hebben een onderverdeling in vier- en zes roeden. De lekdorpels zijn eveneens van hout. De dakgoten zijn uitgevoerd als bakgoten, zijn uitkragend en rusten op houten klossen. Ze zijn afgewerkt met houten boeiboorden, zinken kraalrand en aan de onderzijde voorzien van vellingdelen. De topgevels zijn gepleisterd in rustica en witgeschilderd en uitgevoerd met houten vakwerk, net als de zijgevels ter hoogte van de verdieping.

De zijgevels zijn blind, met uitzondering van de vensters in het vakwerk.

De huisnummers zijn in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht.

Architectonische beschrijving Hallekensstraat 37-39

Inleiding

Het blok Hallekensstraat 37-39 is ontworpen als blok D van het complex en bestaat uit twee woningen. Kozijnen, ramen en deuren zijn vernieuwd, waarbij de roedenverdeling verwijderd is. De dakkapellen aan de achterzijde zijn vernieuwd en verbreed. De gemetselde schoorstenen uit de bouwtekeningen zijn net als de entrees in de zijgevels niet aanwezig. Aan de achterzijde hebben verbouwingen plaatsgevonden.

Beschrijving Hallekensstraat 35-37

Het blok D is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag met schildkap. Aan de voorzijde risaleert het middendeel, dat twee gekoppelde topgevels met steekappen heeft. In de zij- en achterdakvlakken bevinden zich dakkapellen onder lessenaarsdak. Het dak is gedekt met rode betonpannen, waarbij overstekken met windveren zijn toegepast. Er zijn geen houten goten zoals elders aanwezig.

De voorgevelindeling is symmetrisch. Alle gevelopeningen zijn rechtgesloten. De zijgevels zijn blind.

De voor- en zijgevels hebben een geschilderde plint en in rustica gepleisterd en vervolgens geschilderd opgaand werk.

Kozijnen, ramen en lekdorpels in de voorgevel zijn van hout, evenals de klossen van de overstekken.

Architectonische beschrijving Hallekensstraat 30-62

Inleiding

De twee blokken Hallekensstraat 30-44 en 46-62 zijn ontworpen als blok F en E van het complex en bestaat uit twee blokken van acht, respectievelijk negen woningen. Aan de achterzijde was de

achtergevel over vrijwel de gehele breedte over twee bouwlagen opgetrokken en afgesloten met een lessenaarsdak. Het sanitair bevond zich in eenlaagse uitbouwen onder lessenaarsdak. Het gehele blok is aan de achterzijde één bouwlaag hoog onder plat dak uitgebreid. Overigens is de indeling van dit blok conform bouwtekening, met een symmetrische hoofdvorm en symmetrisch ingedeelde voorgevel.

Kozijnen, ramen en deuren zijn vernieuwd, waarbij de roedenverdeling verwijderd is, zowel in de ramen als in de bovenlichten. Voorts zijn in de zijgevels bouwsporen van dichtgezette gevelopeningen te zien. De schoorstenen uit de bouwtekening zijn niet aanwezig.

In 1960 zijn de houten kruisroeden uit de ramen en deuren in de voor- en achtergevel verwijderd. In 1963 zijn alle achteruitbouwen, waar zich het sanitair bevindt, uitgebreid en voorzien van een plat dak ter vervanging van het lessenaarsdak. In 1973 is Hallekensstraat 42 aan de achterzijde opnieuw gewijzigd, waarbij een uitbreiding van één bouwlaag onder plak dak is gerealiseerd. In 1981/82 volgde een renovatie van het gehele bouwblok, waarbij over de gehele breedte een uitbreiding onder lessenaarsdak plaatsvond. De rode oud-Hollandse pannen zijn hierbij vervangen door grijze betonpannen, hetgeen niet passend is in dit complex.

Beschrijving Hallekensstraat 30-44

Het blok F is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag met kap. Het hoofddak bestaat uit een zadeldak, waarop op de hoeken haaks een zadeldak met achter een schild is geplaatst. Op de kopse kant is er een topgevel met steekkap. Aan de voorzijde zijn er links en rechts topgevels met steekappen. Het middeldeel heeft even hoge toppen, maar die maken onderdeel uit van een hoger opgetrokken gevelpartij met lessenaarsdak. Tussen de topgevels en het middendeel bevinden zich dakkapellen onder lessenaarsdak. Het dak is gedekt met grijze betonpannen, waarbij eindpannen zijn toegepast.

De voorgevel is symmetrisch ingedeeld, waarbij vensters en entrees zich in een vast systeem afwisselen. Alle gevelopeningen zijn rechtgesloten en staan onder een rollaag of onder een rollaag gecombineerd met een ontlastingsboog.

De asymmetrische zijgevels bevatten enkele vensters.

Het bouwblok F is opgetrokken in schoon metselwerk in kruisverband. Het trasraam is afgesloten door een rollaag. De kozijnen, ramen, lekdorpels en deuren in de voorgevel zijn van hout. De dakgoten zijn uitgevoerd als bakgoten, zijn uitkragend en rusten op houten klossen. Ze zijn afgewerkt met houten boeiboorden, zinken kraalrand en aan de onderzijde voorzien van vellingdelen. De topgevels zijn uitgevoerd met siermetselwerk, vlechtingen en houten potdekseldelen.

De huisnummers zijn in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht.

Beschrijving Hallekensstraat 46-62

Het blok E is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag met kap. Het hoofddak bestaat uit een zadeldak, waarop op de hoeken haaks een zadeldak met achter een schild is geplaatst. Op de kopse kant is er een topgevel met steekkap. Aan de voorzijde zijn er links, rechts en in het midden topgevels met steekappen. De buitenste risaleren, de middelste risaleert alleen bij de top; daaronder bevindt zich een erker (huisnummer 54). Tussen de topgevels

bevinden zich telkens drie dakkapellen onder lessenaarsdak. Het dak is gedekt met betonpannen, waarbij eindpannen zijn toegepast.

De voorgevel is symmetrisch ingedeeld, waarbij vensters en entrees zich in een vast systeem afwisselen. Alle gevelopeningen zijn rechtgesloten en staan onder een rollaag of onder een rollaag gecombineerd met een ontlastingsboog.

De asymmetrische zijgevels bevatten enkele vensters.

Het bouwblok E is opgetrokken in schoon metselwerk in kruisverband. Het trasraam is afgesloten door een rollaag. De kozijnen, ramen en deuren in de voorgevel zijn van hout. De dakgoten zijn uitgevoerd als bakgoten, zijn uitkragend en rusten op houten klossen. Ze zijn afgewerkt met houten boeiboorden, zinken kraalrand en aan de onderzijde voorzien van vellingdelen. De topgevels zijn uitgevoerd met siermetselwerk, vlechtingen en houten potdekseldelen. De overgang tussen begane grond en uitkragende topgevel bij nummer 54 bestaat uit een fors gedimensioneerde, houten latei.

De huisnummers zijn in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht.

Architectonische beschrijving Rozensteinstraat 1-13

Inleiding

Het blok Rozensteinstraat 1-13 is ontworpen als blok G van het complex en bestaat uit zeven woningen. De indeling van dit blok is conform bouwtekening, met een symmetrische hoofdvorm en vrijwel symmetrisch ingedeelde voorgevel. Aan de achterzijde was de achtergevel over vrijwel de gehele breedte over twee bouwlagen opgetrokken en afgesloten met een lessenaarsdak. Dit is later verhoogd, waarbij het lessenaarsdak vervangen is door een plat dak. Het sanitair bevond zich in eenlaagse uitbouwen onder lessenaarsdak. Dakkapellen aan de achterzijde zijn doorgetrokken over de gehele breedte van het blok.

Kozijnen, ramen en deuren in voor- en achtergevel zijn in 1960 vernieuwd, waarbij de roedenverdeling verwijderd is, zowel in de ramen als in de bovenlichten. In 1981/82 volgde een renovatie van het gehele bouwblok, waarbij het blok aan de achterzijde één bouwlaag hoog onder lessenaarsdak over de gehele lengte uitgebreid is. De uitbouwen met sanitair bevinden zich onder doorgetrokken dakvlakken vanuit deze uitbouwen. De rode oud-Hollandse pannen zijn hierbij vervangen door rode betonpannen.

Voorts zijn bouwsporen in de nu blinde zijgevels te zien, waarbij een venster en een deur zijn dichtgezet.

Beschrijving

Het blok G is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag met kap. Het hoofddak bestaat uit een schilddak. Aan de voorzijde risaleren links en rechts topgevels met steekkappen. Het middeldeel heeft evenhoge toppen, maar die maken onderdeel uit van een hoger opgetrokken gevelpartij met lessenaarsdak. Tussen de topgevels en het middendeel bevinden zich dakkapellen onder lessenaarsdak, net als op de schilden aan de kopse zijden. De voorgevel is vrijwel symmetrisch ingedeeld, waarbij zich (van buiten naar binnen) in iedere uiterste hoek naast een risaliet een woningentree bevindt, in de risalieten twee vensters zijn

geplaatst en er vervolgens per woning twee vensters twee deuren zijn. Alle gevelopeningen zijn rechtgesloten en staan onder een rollaag of onder een rollaag gecombineerd met een ontlastingsboog.

Het bouwblok G is opgetrokken in schoon metselwerk in kruisverband. Het trasraam is afgesloten door een rollaag. De kozijnen, ramen en deuren in de voorgevel zijn van hout. Het dak is gedekt met rode betonpannen, waarbij eindpannen zijn toegepast.

De dakgoten zijn uitgevoerd als bakgoten, zijn uitkragend en rusten op houten klossen. Ze zijn afgewerkt met houten boeiboorden, zinken kraalrand en aan de onderzijde voorzien van vellingdelen. De topgevels zijn uitgevoerd met siermetselwerk, vlechtingen en houten potdekseldelen.

De huisnummers zijn vrijwel allemaal in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht.

Architectonische beschrijving Oostdorperweg 49-49a-51-53-55-57

Inleiding

Het woon-winkelblok Oostdorperweg 49-57 is ontworpen als blok H van het complex 1 en bestaat uit drie woningen en twee winkel-woonhuizen. Het ontwerp is niet geheel uitgevoerd zoals op tekening. Belangrijkste wijziging is de toevoeging van een woning, waardoor concessies gedaan moesten worden aan de strikte symmetrie van de voorgevelindeling. Het blok heeft verschillende wijzigingen ondergaan. Het gehele blok is aan de achterzijde één bouwlaag hoog onder lessenaarsdak over de gehele lengte uitgebreid. De uitbouwen met sanitair bevinden zich onder doorgetrokken dakvlakken vanuit deze uitbouwen. Volgens oorspronkelijk ontwerp waren deze uitbouwen met eigen lessenaarsdak tegen de achtergevel aangebouwd.

In 1981/82 volgde een renovatie van het gehele bouwblok, waarbij over de gehele breedte een uitbreiding onder lessenaarsdak plaatsvond.

De gemetselde schoorstenen zijn verwijderd, evenals de luifels bij de winkelruiten en de entrees. Voorts is de roedenverdeling verwijderd, zowel in de ramen als in de bovenlichten en zijn ramen en deuren vernieuwd. Daarnaast zijn de rode oud-Hollandse pannen vervangen door roodkleurige, betonpannen.

Het aanzicht van de rechterhoek, bij huisnummer 57, is geheel gewijzigd. In 1960 zijn de houten kruisroeden uit de ramen en deuren in de voor- en achtergevel verwijderd. In hetzelfde jaar zijn de achter- en zijgevel van nummer 49/49a gewijzigd. In 1963 is Oostdorperweg 57 uitgebreid met een slaapkamer en keuken, waarbij het aanzicht aan de rechterzijgevel gewijzigd werd. Enkele jaren later, in 1967, zijn 55 en 57 samengevoegd tot één winkel, waarbij de interne plattegrond gewijzigd is. In 1978 is de winkelpui licht gewijzigd. In 1982 vond een uitbreiding met een garage plaats, die op zijn beurt opnieuw gewijzigd werd in 1989. Deze garage werd opnieuw veranderd als onderdeel van een verbouwing van de winkel in 2004. Op Oostdorperweg 49 zijn winkel en woonhuis in 1980 gesplitst. De gepleisterde zijgevel hiervan heeft op de verdieping twee vensters, in plaats van de drie die getekend waren en in de rechterzijgevel wel voorkomen. In 2004 is de winkel op nummer 57 opnieuw gewijzigd, waarbij de uitbreiding met garage uit 1982 als verkoopruimte werd ingericht.

Beschrijving

Het blok H is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag met kap. Het hoofddak bestaat uit een wolfsdak. Aan de in hoofdopzet over de middenas te spiegelen voorzijde van het pand bevinden zich ter plaatse van de winkels risalerende gevels, die als topgevels boven de dakvoet zijn uitgemetseld en voorzien zijn van steekkappen. In het voorste dakvlak, tussen de risalieten, bevinden zich drie dakkapellen.

De asymmetrische voorgevel bevat uiterst links en rechts de entreeportieken van de winkels. In het middendeel zijn er twee woningentrees naast elkaar, aan weerszijden daarvan een venster en daarnaast nogmaals een entree en een venster. Alle gevelopeningen zijn rechtgesloten. Het bouwblok H is opgetrokken in schoon metselwerk (met uitzondering van de linkerzijgevel) in kruisverband. Het trasraam is afgesloten door een rollaag. De kozijnen, ramen en deuren in de voorgevel zijn van hout en staan onder rollaag. De dakgoten zijn uitgevoerd als bakgoten, zijn uitkragend en rusten op houten klossen. Ze zijn afgewerkt met houten boeiboorden, zinken kraalrand en aan de onderzijde voorzien van vellingdelen. De situering van de luifels is nog te herkennen door de zandstenen blokken in de gevel met ijzeren ogen. Zandstenen details komen ook terug bij de winkelpuien. De topgevels zijn uitgevoerd met verschillende siermetselranden, vlechtingen en een ronde tuit en met siersmeedijzeren nokanker. De tuit is geflankeerd door gedecoreerde 'schouderstukken'. Ook de topgevels zelf hebben ter plaatse van de aanzet uitgemetselde schouders. De winkelportieken hebben schuin uitgemetselde zijmuren en stoepen van terrazzo granito.

De houten winkelpuien hebben meerdelige bovenlichten en staan onder een ijzeren latei. Tussen de afgeschuinde hoeken van de bovenlichten en deze lateien bevinden zich natuurstenen blokken.

Waardstelling

Het woningbouwcomplex Oostdorp 1 uit de periode 1913-1915 is vanwege de cultuurhistorische -, architectuurhistorische -en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelings- en bewoningsgeschiedenis van Wassenaar en de typologische en sociaal-culturele ontwikkeling in het bijzonder;
- als het eerste en derhalve unieke voorbeeld van dit type woningbouw in Wassenaar, daterend van voor de Eerste Wereldoorlog;
- als onderdeel van en ter herinnering aan de geschiedenis van de Wassenaarsche Bouwvereniging (nu: Wassenaarse Bouwstichting); • vanwege de rol die het poortgebouw in de sociaal-culturele geschiedenis van Oostdorp speelt; • vanwege de gaaf bewaarde hoofdvorm, eigentijds en typerend materiaal- en kleurgebruik en redelijk gaaf bewaarde detaillering van de complexonderdelen;
- als onderdeel van en vanwege de betekenis voor het oeuvre van A. Broese van Groenou; • vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp, in het bijzonder het poortgebouw (blok A), Hallekensstraat 45-49 (blok C), en Oostdorperweg 49-57 (woonwinkelmok H);

- vanwege de typologische betekenis van het woon-winkelblok H op Oostdorperweg 49-57, mede in relatie tot de functionele differentiatie van bebouwing aan de Oostdorperweg; • vanwege de kunsthistorische waarde van het tegeltableau in het poortgebouw uit het atelier van W.C. Brouwer
- vanwege de karakteristieke, centrale en beeldbepalende ligging in Oostdorp; • vanwege de ensemblewaarde, zowel in visueel als in stedenbouwkundig opzicht van de complexonderdelen onderling en van het complex binnen de wijk;
- vanwege de centrale rol die het poortgebouw in de stedenbouwkundige structuur van Oostdorp speelt;
- vanwege de plaats die het complex inneemt in de sociaal-culturele en functionele samenhang van Oostdorp.

Bloemluststraat 22-26

Hallekenstraat 45-49

Oostdorperweg 49-57

Rozensteinstraat 1-13

Literatuur en bronnen

- Gemeentearchief Wassenaar: foto's en bouwtekeningen. •
www.bonas.nl.
- Laméris, M., 'Oostdorp cultuurhistorische, stedenbouwkundige en architectonische verkenning', januari 2010, in opdracht van gemeente Wassenaar.
- Lit, R. van, m.m.v. G. Bouwman, 'Geschiedenis van de Wassenaarsche Bouwstichting', verschijning: 2011, in opdracht van Wassenaarse Bouwstichting.
- Moderne bouwkunst in Wassenaar 1900-1965, 2007, Wassenaar.
- MIP-Rapport Jongere bouwkunst en stedenbouw Wassenaar, 1994.